॥ अतिथिरुवाच ॥ उपदेशन्तु ते विप्र करिष्येऽहं यथाक्रमं । गुरुणा मे यथाख्यातमर्थतत्त्वन्तु मे शृणु । १२८००
यत्र पूर्व्वाभिसर्गे वै धर्म्मचक्रं प्रवर्त्तितं । नैमिषे गोमतीतीरे तत्र नागाह्वयं पुरं ।
समयैस्त्रिदशैस्तत्र दृष्टमासीद्द्विजर्षभ । यत्रेन्द्रातिक्रमञ्चक्रे मान्धाता राजसत्तमः ।
कृताधिवासो धर्म्मात्मा तत्र चक्षुःश्रवा महान् । पद्मनाभो महानागः पद्म इत्येव विश्रुतः ।
स वाचा कर्म्मणा चैव मनसा च द्विजर्षभ । प्रसादयति भूतानि त्रिविधे वर्त्मनि स्थितः ।
साम्ना भेदेन दानेन दण्डेनेति चतुर्व्विधं । विषमस्थं समस्थञ्च चतुर्थानेन रक्षति । १२८०५
तमतिक्रम्य विधिना प्रष्टुमर्हसि काङ्क्षितं । स ते परमकं धर्म्मं न मिथ्या दर्शयिष्यति ।
स हि सर्व्वातिथिर्नागो बुद्धिशास्त्रविशारदः । गुणैरनुपमैर्युक्तः समस्तैराभिकामिकैः ।
प्रकृत्या नित्यसलिलो नित्यमध्ययने रतः । तपोदमाभ्यां संयुक्तो वृत्तेनानवरेण च ।
यज्वा दानपतिः शान्तो वृत्ते च परमे स्थितः । सत्यवागनसूयुश्च शीलवान्नियतेन्द्रियः ।
शेषान्नभोक्ता वचनानुकूलो हितार्ज्जवोत्कृ कृताकृतज्ञः । अवैरकृद्भूतहिते नियुक्तो गङ्गाह्रदाम्भोभिजनोपपन्नः । १२८१०
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वण्युञ्छवृत्त्युपाख्याने सप्तपञ्चाशदधिकत्रिशतोऽध्यायः ॥ ३५७ ॥
॥ ब्राह्मण उवाच ॥ अतिभारोद्यतस्येव भारावतरणं महत् । परास्वासकरं वाक्यमिदं मे भवतः श्रुतं ।
अध्वक्लान्तस्य शयनं स्थानक्लान्तस्य चासनं । तृषितस्य च पानीयं क्षुधार्त्तस्य च भोजनं ।
दीप्तितस्य च सम्प्राप्तिरन्नस्य समयेऽतिथेः । एषितस्यात्मनः काले वृद्धस्येव सुतो यथा ।
मनसा चिन्तितस्येव प्रीतिस्निग्धस्य दर्शनं । प्रह्लादयति मां वाक्यं भवता यदुदीरितं ।
दत्तचक्षुरिवाकाशे पश्यामि विमृशामि च । प्रज्ञानवचनाद्योऽयमुपदेशो हि मे कृतः । १२८१५
वाढमेवं करिष्यामि यथा मे भाषते भवान् । इमां हि रजनीं साधो निवसस्व मया सह ।
प्रभाते यास्यति भवान् पर्य्याश्वस्तः सुखोषितः । असौ हि भगवान् सूर्य्यो मन्दरश्मिरवाङ्मुखः ।
॥ भीष्म उवाच ॥ ततस्तेन कृतातिथ्यः सोऽतिथिः शत्रुसूदनः । उवास किल तां रात्रिं सह तेन द्विजेन वै ।
चतुर्थधर्म्मसंयुक्तं तयोः कथयतोस्तदा । व्यतीता सा निशा कृत्स्ना सुखेन दिवसोपमा ।
ततः प्रभातसमये सोऽतिथिस्तेन पूजितः । ब्राह्मणेन यथाशक्त्या स्वकार्य्यमभिकाङ्क्षता । १२८२०
ततः स विप्रः कृतकर्म्मनिश्चयः कृताभ्यनुज्ञः स्वजनेन धर्म्मकृत् । यथोपदिष्टं भुजगेन्द्रसंचयं जगाम कालेषु कृतैकनिश्चयः ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वण्युञ्छवृत्त्युपाख्याने अष्टपञ्चाधिकत्रिशतोऽध्यायः ॥ ३५८ ॥
॥ भीष्म उवाच ॥ स वनानि विचित्राणि तीर्थानि च सरांसि च । अभिगच्छन् क्रमेण स्म कञ्चिन्मुनिमुप स्थितः ।
तं स तेन यथोद्दिष्टं नागं विप्रेण ब्राह्मणः । पर्य्यपृच्छद्यथान्यायं श्रुत्वैव च जगाम सः ।
सोऽभिगम्य यथान्यायं नागायतनमर्थवित् । प्रोक्तवानहमस्मीति भोः शब्दालङ्कृतं वचः ।
तत्तस्य वचनं श्रुत्वा रूपिणी धर्म्मवत्सला । दर्शयामास तं विप्रं नागपत्नी पतिव्रता । १२८२५
सा तस्मै विधिवत् पूजां चक्रे धर्म्मपरायणा । स्वागतेनागतं कृत्वा किं करोमीति चाब्रवीत् ।